

Nuva ry:n kysely nuorten vaikuttamismahdollisuuksista kunnassaan

Kyselyn tuloksia käytetään lasten ja nuorten valtuutetun huoneentaulun koostamiseen.

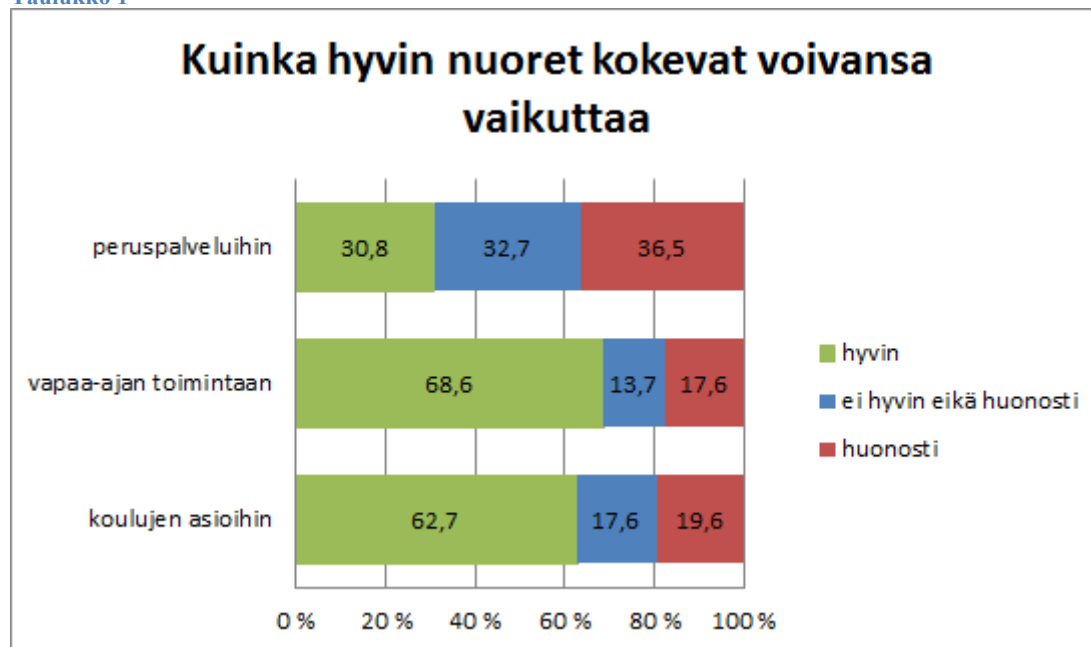
Kyselyn tuloksissa on yhdistetty alkuperäiset viisiluokkaiset vastaukset kolmeluokkaisiksi, eli esimerkiksi vastaukset ”hyvin” ja ”melko hyvin” on yhdistetty. Näin saadaan parempi kuva siitä, kokevatko nuoret tietyn asian positiivisena vai negatiivisena.

Nuorilta kysyttiin, kuinka hyvin he voivat mielestään vaikuttaa palveluihin kunnassaan (taulukko 1). Nuorten mielipiteet jakautuivat voimakkaasti kysyttäessä, voivatko he mielestään vaikuttaa kuntansa peruspalveluihin. Pääosin nuoret vastasivat voivansa vaikuttaa huonosti (36,5 %), mutta huomionarvoista on, että lähes yhtä suuri osa ei ollut varma kannastaan (32,7 %). Lisäksi suuri osa vastasi myös voivansa vaikuttaa hyvin (30,8 %). Tämä kertoo ehkä siitä, että nuoret eivät oikein tiedä, millaiset mahdollisuudet heillä on vaikuttaa peruspalveluihin. Suurin osa vastaajista kuitenkin vastasi, että nuoret voivat vaikuttaa huonosti, joten tältä osin nuorten vaikuttamismahdollisuuksille olisi selvä kehittämisen tarve, varsinkin kun vertaa nuorten käsityksiä mahdollisuudestaan vaikuttaa peruspalveluihin muihin kategorioihin. Näissä muissa osa-alueissa nuoret kokevat vaikuttamismahdollisuutensa selvästi paremmiksi.

Vapaa-ajantoimintaan kokee voivansa vaikuttaa hyvin 68,6 % nuorista. 17,6 % kokee kuitenkin myös voivansa vaikuttaa huonosti, joten tätäkin osuutta pitäisi pyrkiä pienentämään ja luoda nuorille lisää vaikutusmahdollisuuksia. Koulujen asioihin kokee voivansa vaikuttaa hyvin 62,7 % ja puolestaan 19,6 % vastaa voivansa vaikuttaa huonosti. Pääosin nuoret siis myös kokevat voivansa vaikuttaa koulujen asioihin, mutta tämän osalta useampi kokee voivansa vaikuttaa huonosti kuin esimerkiksi vapaa-ajan toimintaan. Nuoret kokevat siis voivansa vaikuttaa parhaiten vapaa-ajan toimintaan ja toiseksi parhaiten koulujen asioihin. Kanta peruspalveluihin vaikuttamisesta taas on hieman jakaantunut. Tähän voisi syynä olla esimerkiksi se,

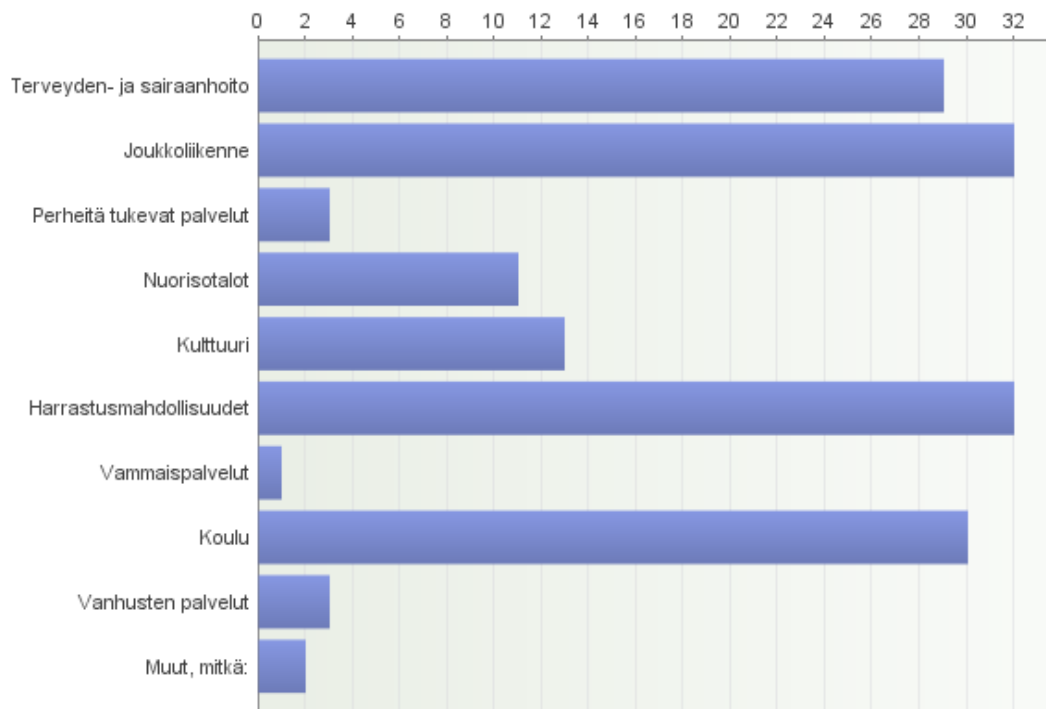
että nuoret eivät ehkä tunne tarpeeksi hyvin peruspalveluiden sisältöä, eikä suuri osa siksi ole osannut muodostaa kantaansa.

Taulukko 1

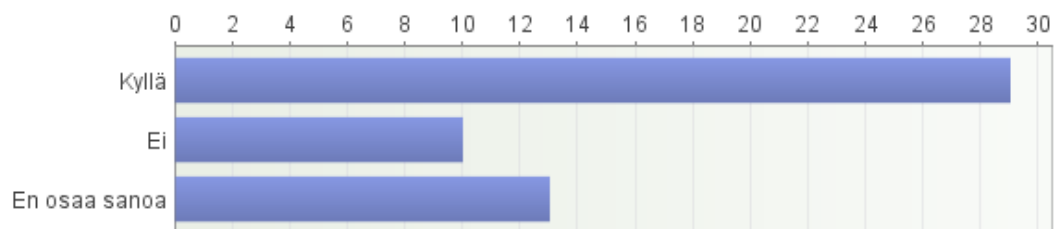
Kysyttäessä, mitkä kolme palvelua ovat nuorille kunnassaan tärkeimpiä (taulukko 2), esiin nousivat joukkoliikenne ja harrastusmahdollisuudet yhtä suurella osuudella. Molemmat saivat 32 vastausta 52:sta, ja kolmanneksi tärkeimmäksi nousi koulu, joka sai 30 vastausta 52:sta. Terveysten ja sairaanhoito koettiin myös lähes yhtä tärkeäksi kuin koulu, mutta kysyttäessä kolmea tärkeintä, ne siis ovat joukkoliikenne, harrastusmahdollisuudet ja koulu. Kokonaisvastaajamäärä on 52.

Taulukko 2

Kysyttäessä nuorilta, onko heidän kuntansa jokaisessa koulussa oppilaskunnanhallitus (taulukko 3), vastaukset olivat pääosin myönteisiä. 29 vastaajaa 52:sta totesi, että joka koulussa on oppilaskunnanhallitus. 10 nuorta vastasi, että heidän kunnassaan joka koulussa ei ole oppilaskunnanhallitusta. Tässäkin merkittävää on kuitenkin, että 13 nuorta vastasi, että ei tiedä, onko kaikissa kouluissa oppilaskunnanhallitusta. Kokonaisvastaajamäärä on 52.

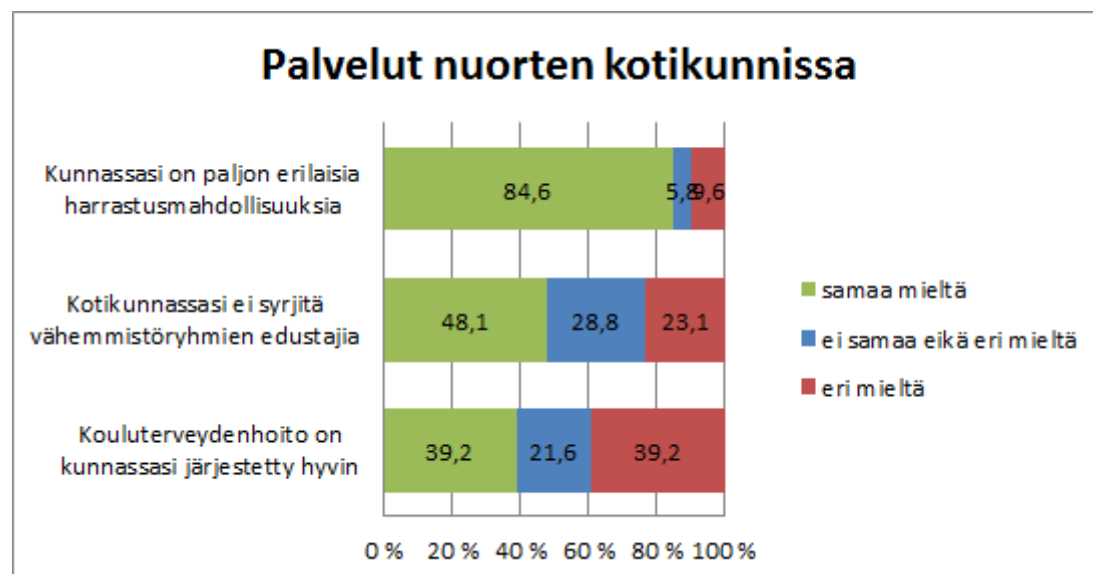
Taulukko 3

Palveluista kysyttäessä (taulukko 4) valtaosa nuorista oli samaa mieltä (84,6 %) siitä, että heidän kunnassaan on paljon erilaisia harrastusmahdollisuuksia. Vain 9,6 % oli asiasta eri mieltä. Vähemmistöjen syrjimisestä kysyttäessä mielipide ei ollut aivan

yhtä selkeästi positiivinen, mutta suurin osa vastaajista oli kuitenkin samaa mieltä (48,1 %) siitä, että heidän kunnassaan vähemmistöjen edustajia ei syrjitä. Nuorista jopa 23,1 % oli asiasta eri mieltä, mikä on tällaisen asian kohdalla erityisen huomionarvoista. Lisäksi 28,8 % oli epävarmoja kannastaan. Vähemmistöjen syrjimättömyys ei siis näytä pelkästään valoisalta, kuten samaa mieltä olevien osuus antaa ymmärtää. Kannastaan epävarmat ja ne, jotka kokevat, että vähemmistöjä syrjitään, kattavat yhdessä suuremman osan kaikista vastaajista (51,9 %), kuin positiivinen näkemys siitä, että vähemmistöjä ei syrjitä (48,1 %). Kysyttäessä kouluterveydenhuollon tasosta, mielipiteet jakoutuivat vielä voimakkaammin. Nuorista yhtä suuri osa, 39,2 % oli sekä samaa että eri mieltä siitä, että kouluterveydenhuolto on heidän kunnassaan järjestetty hyvin. Tämä siis jakaa nuoret vahvasti. Ilmeisesti on niin, että kouluterveydenhuolto on järjestetty hyvin eritasoisesti eri kunnissa. Kohtuullisen suuri osa nuorista, 21,6 % oli myös epävarma mielipiteestään.

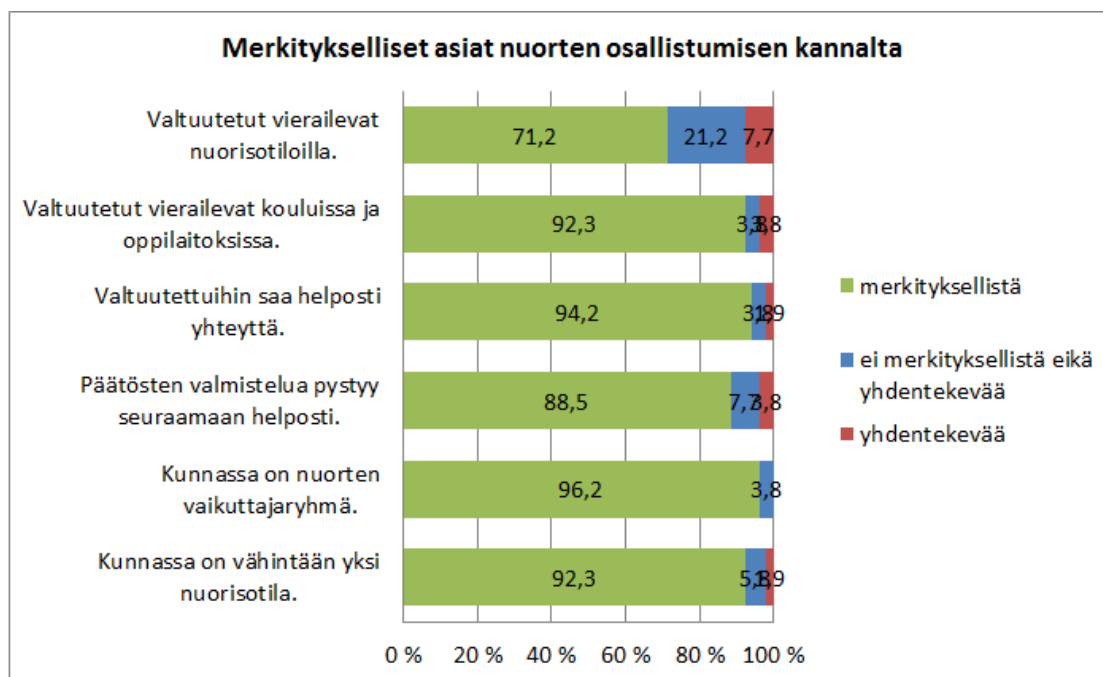
Taulukko 4

Nuorilta kysyttiin myös heidän osallistumisesta näkökulmasta merkittäväksi koetuista asioista (taulukko 5). Pääosin nuoret kokivat merkitykselliseksi (71,2 %) sen, että valtuutetut vierailevat nuorisotaloilla. Huomattavasti merkityksellisemmäksi koettiin kuitenkin vielä se, että valtuutetut vierailevat kouluilla ja oppilaitoksilla: 92,3 % vastasi sen olevan merkityksellistä. 94,2 % totesi puolestaan, että on tärkeää, että valtuutettuihin saa helposti yhteyttä. 88,5 % vastasi, että merkityksellistä on myös se,

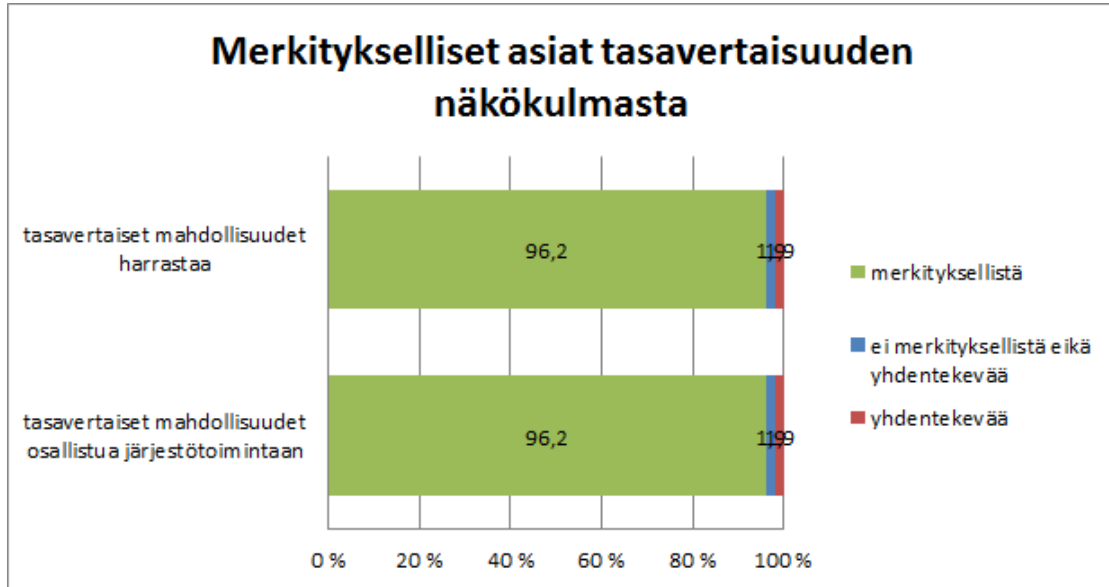
että päätösten valmistelua pystyy seuraamaan helposti. Huomionarvoista on, että kaikkein suurimman merkityksen nuorten osallistumiseksi päätöksentekoon saa nuorten silmissä se, että kunnassa on nuorten vaikuttajaryhmä. Tämän vastasi olevan merkityksellistä jopa 96,2 % nuorista. 92,3 % nuorista totesi, että on merkityksellistä, että kunnassa on ainakin yksi nuorisotila. Merkityksellisimmäksi asiaksi nuorten päätöksentekoon vaikuttamisessa nousee siis se, että kunnassa on nuorten vaikuttajaryhmä. Toiseksi merkityksellisintä on se, että nuoret saavat halutessaan valtuutettuihin helposti yhteyttä. Jaetulla kolmannella sijalla ovat se, että valtuutetut vierailevat kouluissa ja oppilaitoksissa, sekä se, että kunnassa on vähintään yksi nuorisotila.

Taulukko 5

Nuoret kokivat myös erittäin merkitykselliseksi sen, että nuorilla on tasavertaiset mahdollisuudet harrastaa, sekä sen, että nuorilla on tasavertaiset mahdollisuudet osallistua järjestötoimintaan. Molempiin kysymyksiin nuorista 96,2 % vastasi näiden tekijöiden olevan merkityksellisiä. Vain 1,9 % vastasi, että nämä seikat ovat yhdentekeviä. 1,9 % ei myöskään ollut varma kannastaan.

Taulukko 6

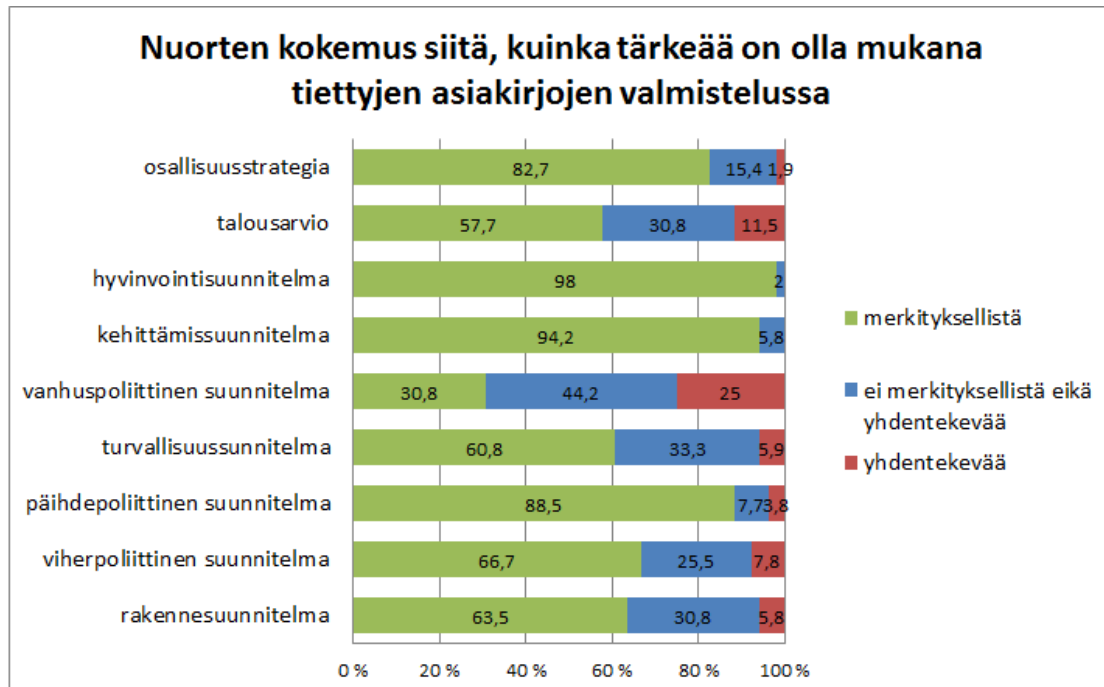

Kysyttäessä, kuinka tärkeänä nuoret pitivät osallistumista tiettyjen asiakirjojen valmisteluun (taulukko 7), nuoret kokivat osallisuusstrategian valmisteluun osallistumisen erittäin merkitykselliseksi: 82,7 % vastasi sen olevan merkityksellistä nuorten kannalta. Talousarvion valmistelussa mukana olon arvioi tärkeäksi puolestaan selvästi pienempi osa nuorista (57,7 %). Merkittävä osa nuorista ei kuitenkaan osannut muodostaa tästä kantaansa (30,8 %). Huomattavan suuri osa nuorista (98 %) taas piti tärkeänä hyvinvointisuunnitelman valmisteluun osallistumista. Kehittämissuunnitelman valmisteluun osallistumista piti merkityksellisenä 94,2 % nuorista. Vanhuuspoliittisen suunnitelman valmisteluun osallistumista puolestaan ei koettu nuorten näkökulmasta tärkeäksi, mutta ei kuitenkaan täysin yhdentekeväksi. 44,2 % vastasi, ettei se ole merkityksellistä eikä yhdentekevää, joten heillä ei ollut tästä suoranaista mielipidettä. Kuitenkin suurempi osa nuorista piti vanhuuspoliittisen suunnitelman valmisteluun osallistumista merkityksellisenä (30,8 %), kuin yhdentekevänä (25 %). Nuorista 60,8 % piti turvallisuussuunnitelman valmisteluun osallistumista tärkeänä. Huomionarvoista on myös, että merkittävä osa nuorista (33,3 %) ei osannut muodostaa tästä kantaansa. Turvallisuussuunnitelman valmisteluun osallistuminen ei siis ole nuorten tärkeimpien intressien joukossa, mutta kuitenkin merkittävämpää kuin vanhuuspoliittisen suunnitelman ja aiemmin mainitun talousarvion valmisteluun osallistuminen. 88,5 % nuorista puolestaan koki päihdepoliittisen suunnitelman valmistelussa mukana olon

tärkeäksi. Nuorille oli myös kohtuullisen tärkeää päästä vaikuttamaan viherpoliittiseen suunnitelmaan (66,7 %) ja rakennesuunnitelmaan (63,5 %). Myös viherpoliittisen suunnitelman ja rakennesuunnitelman osalta nuoret olivat melko suurelta osin kuitenkin myös epävarmoja kannastaan. Viherpoliittisen suunnitelman osalta 25,5 % ja rakennesuunnitelman osalta 30,8 % vastasi, että tämä ei ole heille merkityksellistä eikä yhdentekevää.

Epävarmuutta nuorten mielipiteissä ilmeni siis erityisesti talousarvion, vanhuspoliittisen suunnitelman, turvallisuussuunnitelman sekä viherpoliittisen ja rakennesuunnitelman osalta. Vanhuspoliittinen suunnitelma erottuu tästä joukosta selkeästi sellaisena, joka ei ole nuorten intressien kannalta merkittävä, mutta muiden osalta voidaan arvella, että nuorilla ei ehkä ole kovin laajaa tuntemusta näiden suunnitelmien sisällöistä. Tärkeimpiä suunnitelma-asiakirjoja, joihin nuoret puolestaan haluaisivat päästä vaikuttamaan, olivat hyvinvointisuunnitelma, kehittämissuunnitelma, päihdepoliittinen suunnitelma ja osallisuusstrategia.

Taulukko 7

Avoimissa vastauksissa nousi esiin haasteita terveystalveluiden tilaan ja nuorten kuulemiseen sekä vaikuttamismahdollisuuksiin liittyen. Lisäksi esiin nousi myös huomioita nuorisotilojen vähyydestä sekä haasteita kaksikielisten kuntien nuorten palveluiden järjestämisestä ja joukkoliikenteen kattavuudesta.

Nuoret totesivat avoimissa vastauksissa, että terveydenhuollossa jonot ovat liian pitkiä ja kouluterveydenhuolto toimii huonosti. Terveystalvelukeskuksen palveluihin pitäisi nuorten mielestä ehdottomasti panostaa lisää, erityisesti asiakaspalveluun ja palveluiden saavutettavuuteen. Esimerkkinä todettiin, että eräässä kunnassa terveystalvelukeskuksen päivystys on liian vähän aikaa auki. Nuoret mainitsivat myös, että kouluterveydenhoitajalle on usein pitkä jono tai tämä ei välttämättä ole tarvittaessa paikalla. Nuoret kokivat, että koska kouluterveydenhuollon piiriin on niin vaikea päästä ja koska sieltä ei yleensä saa apua, osa nuorista ei siksi enää edes hakeudu kouluterveydenhoitajalle. Eräässä kunnassa mainittiin terveystalveluilla aiheutuneen ongelmia siitä, että palvelut on alettu tuottaa useiden alueen kuntien yhteistoimintana. Palveluiden tason mainittiin ennen yhteistoiminta-alueetta olleen parempi. Nuoret totesivat myös, että mielenterveystalveluita on melko huonosti saatavilla tai liian vaikeasti tavoitettavissa. Lisäksi todettiin, että kouluissa pitäisi olla terveydenhoitaja ja kuraattori useammin paikalla. Esimerkiksi erään kunnan kuraattorin osalta todettiin, että tällä on liian monta koulua hoidettavanaan, joten tämä ei ehdi hoitaa kunnolla yksittäisiä tapauksia. Lisäksi todettiin, että muutenkin koulujen resursseihin pitäisi nuorten mielestä panostaa enemmän, koska kaikille nuorille ei riitä esimerkiksi kirjoja ja lisäksi koulut koettiin epäviihtyisinä. Nuoret painottivat sitä, että kouluista tulisi tehdä inspiroivia ja hyviä kasvupaikkoja nuorille.

Nuoret nostivat esiin myös, kuinka tärkeää olisi, että nuorten palvelut pidettäisiin erillään aikuisten palveluista. Tältä osin perusteluna todettiin se, että nuorten ja aikuisten tarpeet ovat niin erilaisia. Esimerkkinä kerrottiin, että nuorten ja aikuisten päihdepalveluiden yhdistäminen eräässä kunnassa oli nuorten näkökulmasta virhe. Lisäksi toivottiin parempia resursseja ennaltaehkäisevälle työlle esimerkiksi kouluissa, mutta toisaalta nähtiin myös tärkeäksi huolehtia erityisesti ongelmia kohdanneista nuorista. Nuorten mielestä julkiset palvelut eivät myöskään yleisesti toimi niin hyvin kuin olisi mahdollista ja he näkivät, että nuoret eivät saa tarpeeksi

palveluita siihen nähden, millaisen panoksen he väestöryhmänä yhteiskunnalle antavat.

Nuorten ja kuntalaisten kuulemisessa todettiin olevan parannettavaa ja tähän ratkaisuna toivottiinkin enemmän paikallisia kuulemistilaisuuksia ja päätöksenteon tuomista lähemmäs kuntalaisia. Päättäjät eivät nuorten mielestä ota nuorten mielipiteitä tarpeeksi huomioon päätöksenteossa eivätkä pyri vaikuttamaan nuorten osallistumisinnokkuuteen. Vastauksissa todettiin lisäksi, että nuoria pitäisi opettaa jo hyvin nuoresta toimimaan ryhmänä ja vaikuttamaan ympäristöönsä demokraattisesti. Nuorisovaltuustot nähtiin tähän hyvänä kanavana, mutta ne eivät kaupungin koon vuoksi aina anna kokonaiskuvaa nuorten mielipiteestä parhaassa mahdollisessa muodossaan. Nuorille pitäisi järjestää mahdollisuuksia nähdä ja päästä kokeilemaan ehdotusten ja vaikuttamisen mahdollisuuksia. Yleisesti päätöksenteosta mainittiin, että päätökset mainittiin usein valmisteltavan epävirallisissa yhteyksissä, varsinkin pienissä kunnissa. Nuoret näkivät, että päätökset on usein jo tehty ennen kuin ne tulevat virallisesti käsiteltäviksi.

Nuoret toivoivat myös nuorisotiloja lisää. Nuorisotiloista pitäisi heidän mielestään myös tehdä viihtyisiä sekä ilmeeltään tyylikkäitä ja nuorekkaita, jotta ne houkuttelisivat nuoria. Esimerkkinä esitettiin, että kaikilla nuorisotiloilla pitäisi olla hyvät perusvälineet. Nuoret toivoisivat myös yleisesti harrastepaikkojen kunnosta huolehdittavan paremmin.

Kaksikielisissä kunnissa ongelmaksi nähtiin, että nuoret eivät aina saa palvelua omalla kielellään. Toisaalta kaksikielisissä kunnissa on pyritty yhdistämään toimintoja, jotta kaikki nuoret voisivat toimia yhdessä, mutta tämä ei ole onnistunut. Kieliryhmien välillä on siis esimerkin mukaan jonkin verran erimielisyyttä eikä nuorten asioita näin ollen saada hoidettua tehokkaasti yhteistyössä.

Joukkoliikenteen osalta mainittiin, että se koetaan liian kalliina ja yhteydet melko huonoina isoissakin kaupungeissa. Yksi kommentti yleisesti kuntien palveluista oli kuitenkin, että palvelut toimivat niin hyvin kuin tämän hetkisellä niukalla rahoituksella on mahdollista.